

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Давня українська література»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»
Спеціальність 035 Філологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Факультет філологічний
Мова навчання українська

Розробник: Мельничук Богдан Іванович, професор, доктор філологічних наук
Профайл викладача [Мельничук Богдан Іванович](#)

Контактний тел.

E-mail: b.melnychuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Онлайн-консультації: згідно з графіком.

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Давня українська література» спрямований на формування у студентів об'єктивних наукових знань про тисячолітній період розвитку давньої української літератури у зв'язках з історією народу, розвитком фольклору, освіти, книжкової справи й мистецтва, прищеплення патріотичних почуттів та естетичних смаків.

2. Мета навчальної дисципліни: Дисципліна «Давня українська література» спрямована на те, щоб студенти засвоїли тексти творів давньої української літератури, пізнали її специфіку та закономірності розвитку. З метою надійнішого засвоєння навчального матеріалу студентами розширено кількість годин на практичні заняття та запроваджено вивчення напам'ять окремих віршів і уривків з прозових творів.

3. Пререквізити.

Ефективності вивчення курсу сприяє засвоєння знань з таких дисциплін: «Вступ до літературознавства», «Український фольклор у контексті української культури», «Актуальні питання історії та української культури», «Вступ до спеціальності: літературознавство».

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- періодизацію давньої української літератури;
- як правильно читати і коментувати давні тексти;
- художні тексти із запропонованого переліку творів;
- як літературознавці й критики відгукувалися про пам'ятки давньої літератури;
- як відповідні розділи підручників трактують питання давнього українського письменства;
- поради і рекомендації щодо вимови звуків у текстах.

вміти:

- декламувати напам'ять окремі твори та фрагменти інших;
- аналізувати твори давньої літератури;
- зіставляти тексти давнього українського письменства із фактами та явищами нового і новітнього літературного процесу;
- робити порівняльні таблиці (наприклад, за «Ізборником Святослава» 1073 р. та за новим сучасним словником літературознавчих термінів);
- конспектувати праці літературознавців;
- вести читацький щоденник;
- визначати значення як окремих текстів, так і творчості авторів.

розуміти:

- специфіку давньої літератури;
- значення давньої літератури;
- актуальність давніх текстів;
- зв'язок давнього письменства з новою та новітньою літературою;
- як творилася і якою була книга у давні часи.

5.1. Загальна інформація

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Література середньовічної доби											
Тема 1. Вступ. Література раннього і високого середньовіччя (IX – I пол. XIII ст.)	12	2				10	9	1				8
Тема 2. Література раннього і високого середньовіччя. Перекладна література	7	2	1			4	9				1	8
Тема 3. Література раннього і високого середньовіччя. Оригінальна література	11	2	1		2	6	9				1	8
Тема 4. „Слово о полку Ігоревім”	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 5. Література пізнього середньовіччя (II пол. XIII – I пол. XVI ст.)	9	2	1			6	9				1	8
Разом за ЗМ1	49	10	5		2	32	46	2	1		3	40
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ЛІТЕРАТУРА II ПОЛ. XIII – XVII ст.											

Тема 1. Література національного відродження та раннього бароко (II пол. XVI – I пол. XVII ст.)	8	1	1			6	9		1			8
Тема 2. Література II пол. XVI – I пол. XVII ст.: полемічна проза	9	2	1			6	9	1				8
Тема 3. Література II пол. XVI – I пол. XVII ст. Життя і творчість Івана Вишенського	9	2	1			6	10	1			1	8
Тема 4. Література II пол. XVI – I пол. XVII ст. Початки барокового віршування і драматургії	8	1	1			6	9		1			8
Тема 5. Література зрілого бароко (II пол. XVII ст. – I пол. XVIII ст.). Барокова поезія І. Величковського, К. Зіновіїва.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 6. Література зрілого бароко (II пол. XVII ст. – I пол. XVIII ст.): драматургія і проза.	11	2	1		2	6	9				1	8
Разом за ЗМ 2	54	10	6		2	36	55	3	2		2	48
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. ЛІТЕРАТУРА XVIII СТОЛІТТЯ											
Тема 1. Література XVIII століття	8	2				6	9				1	8
Тема 2. Література XVIII століття. Феофан Прокопович	9	2	1			6	11	1				10
Тема 3. Література пізнього бароко (II пол. XVIII століття). Драматургія	9	2	1			6	9				1	8
Тема 4. Література пізнього бароко (II	9	2	1			6	9				1	8

пол. XVIII століття). Вірші												
Тема 5. Григорій Сковорода	12	2	1		2	7	11	2	1			8
Разом за ЗМ 3	47	10	4		2	31	49	3	1		3	42
Усього годин	150	30	15		6	99	150	8	4		8	130

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Виписати (у вигляді порівняльної таблиці) тлумачення тропів за „Изборником” 1073 р. та за сучасним словником літературознавчих термінів.
2	Дати визначення (письмово) термінів: апокриф, „індекс” книг, канон.
3	Дати визначення (письмово) понять: літопис, редакція літопису, літописне зведення (звід), списки літопису.
4	Використання «Приповістей посполитих», зібраних К. Зіновієвим, в історичній діалогії М. Івасюка про Мирона Дитинку (виписати).
5	Традиції І. Величковського в книзі І. Юва «Періодична система слів» (письмово).
6	Поетичні твори про Григорія Сковороду (виписати).
7	Образ Григорія Сковороди в художній прозі (реферат).
8	Григорій Сковорода як людина (за твором його учня і друга Михайла Ковалинського) (реферат).

5.4 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тематика практичних занять із курсу, методика підготовки до них. Особливості роботи над текстами давніх пам’яток. Демонстрація стародавніх книг і копій. З історії вивчення давньої української літератури	1
2	Найвидатніші пам’ятки української писемності (“Изборник Святославов” 1073 р., “Изборник Святославов”, 1076 р.).	1
3	Апокрифи (Ідейно-художній зміст, відгомони в народній творчості та в пізнішій художній літературі).	1
4	Повість врем’яних літ (Ідейно-художній аналіз).	1
5	Слово о полку Ігоревім (Ідейно-художній аналіз).	2
6	Галицько-Волинський літопис (Ідейно-художній аналіз).	1
7	Початок віршової літератури. Творчість Івана Вишенського	1

8	Вірші XVII століття.	1
9	Ораторська проза 2 пол. XVII ст. (Іоанікій Галятовський та Антоній Радивиловський).	1
10	Козацькі літописи. “Історія русів”.	1
11	Шкільні драми “Владимир” Феофана Прокоповича та “Милость Божія” невідомого автора (Ідейно-художній аналіз).	1
12	Інтермедії до драм Митрофана Довгалецького та Георгія Кониського (Ідейно-художній аналіз).	1
13	Сатирична поезія XVIII століття (Ідейно-художній аналіз).	1
14	Вірші Григорія Сковороди (Проблематика, художня своєрідність). Байки і притчі Григорія Сковороди (Ідейно-художній аналіз).	1
	Разом	15

Тексти для вивчення напам'ять

1. Слово о четїи святих книг (уривок з “Изборника Святослава” 1076 р.) // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упор. акад. О.І.Білецький. – К.: Рад. школа. – С. 11.
2. Повість врем'яних літ (Уривок з літопису – від слів: “Велика бо бывает полза от ученя книжного” до “...или со святыми мужи”) // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упор. акад. О.І.Білецький. – К.: Рад. школа. – С. 31, другий абзац.
3. Слово о полку Ігоревім (Уривок з пам'ятки: перший абзац – від слів “Не лїпо ли ны б#шетъ, братіє...” до “славу рокотаху”) // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упор. акад. О.І.Білецький. – К.: Рад. школа. – С. 86.
4. Галицько-Волинський літопис (виписати і вивчити напам'ять 4-5 афоризмів із пам'ятки). Виписати згадки в літописі про місцевості, з яких походить той чи інший студент. (Галицько-Волинський літопис. – Львів: Чевона калина, 1994. – С. 5-168. Або: Літопис руський. – К.: Дніпро, 1989. – С. 368-452).
5. Іван Вишенський. Велможным их милостям... (Послання до єпископів) – Уривок від слів “...Не надїйтеся, папы римские...” до “...и в вѣки вѣков. Амінь” // Іван Вишенський. Твори. – К.: Держлітвидав України, 1959. – С.125.
6. Касіян Сакович. Вѣршѣ на жалосный погреб зацного рыцера Петра Конашевича Сагайдачного (уривок від слів: “Кгдыж лепшїи ест стратити живот за Ойчизну...” до “погибати”) // Українська поезія XVII століття (перша половина). – К.: Рад. письменник, 1988. – С. 164. Або: Українська література XVII ст. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 224.
7. Анонім. “Висипався хміль із міха...” (перші вісім рядків до – “воліли утікати”) // Українська література XVII ст. – С. 277.
8. Лазар Баранович. “Скрізь на Україні видно лиш руїни” // Українська література XVII ст. – С. 301.

9. Антоній Радивилівський. Слово 1-е часу війни (від слів: “Что ж альбовім в мирі сем...” до: “...але всіх єдина отчизна обоймує”) // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упор. акад. О.І.Білецький. – К.: Рад. школа. – С. 324. Або: Українська література XVII ст. – С. 139.
10. Анонім. Сатиричний вірш 1764 года декабря 23 дня. К.Р. (Сатирична коляда) – від слів: “Не так рад батюшка серед тижня святу” до: “Ни кутею, ні сытою вовік не втолится...” // Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упор. акад. О.І.Білецький. – К.: Рад. школа. – С. 586. Або: Українська література XVIII ст. – К.: Наук. думка, 1983. – С. 194-195.
11. Григорій Сковорода. Всякому городу нрав и права // Григорій Сковорода. Поезії. – К.: Рад. письменник, 1971. – С. 63-64. Або: Григорій Сковорода. Твори: В 2 т., т. 2. – К.: Вид-во АН УРСР, 1961. – С. 19-20 та ін. вид.
12. Григорій Сковорода. Ой ты, птичко жолтобоко... // Григорій Сковорода. Поезії. – С. 77-78. Або: Григорій Сковорода. Твори: В 2 т., т. 2. – С. 19-20.
13. Григорій Сковорода. De libertate // Григорій Сковорода. Поезії. – С. 118. Або: Григорій Сковорода. Твори: В 2 т., т. 2. – С. 80.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усні чи письмові роботи студентів, зокрема:

- тестування;
- реферат;
- творча робота та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни за шкалою ECTS та національною шкалою

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3				40	100
T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T2	T3	T4	T5		
3	3	3	5	5	5	5	5	5	5	3	5	3	5		

7. Рекомендована література - основна

1. Антологія української поезії: В 6 т. – Т.1.: Українська дожовтнева поезія. Твори поетів XI-XVIII ст. / Упоряд. В. Шевчук. – К.: Дніпро, 1984. – 456 с.
2. Аполлонова люття: Київські поети XVII-XVIII ст. / Передм. В. Яременка; Упорядкув. та прим. В. Маслюка, В. Шевчука, В. Яременка; За ред. В. Кречотня. – К.: Молодь, 1982. – 320 с.

3. Байки в українській літературі XVII-XVIII ст. / Передм., підгот. тексту та прим. В. І. Кречотня. – К.: Вид-во АН УРСР, 1963. – 200 с.
4. Давній український гумор і сатира / Упорядкув., вступ. ст., прим. Л. Є. Махновця. – К.: Держлітвидав України, 1959. – 494 с.
5. Давня українська література X – XVIII ст. Твори: Для серед. та ст. шк. віку / Упорядкув. текстів, передм., підгот. комент., прим. та навч.-метод. матеріалів О.М.Сліпушко. – К.: Школа, 2005. – 416 с.
6. Давня українська література: Хрестоматія / Упоряд. М. М. Сулима. – К.: Рад. школа, 1991. – 576 с.
7. Давня українська література: Хрестоматія / Упоряд. М. М. Сулима. – К.: Освіта, 1992. – 576 с.
8. Давня українська література: Хрестоматія / Упорядкув., передм., комент. М. М. Сулими. – 3-тє вид. – К.: Освіта, 1996. – 656 с.
9. Золоте слово: Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX-XV століть: У 2 кн. / Упоряд. В. Яременко, О. Сліпушко; За ред. В. Яременка. – К.: Аконт, 2002. – Кн. 1. – 784 с.; Кн. 2. – 784 с.
10. Марсове поле: Героїчна поезія на Україні X – першої половини XVII століть / Упорядкув., вступ. ст., прим. В. О. Шевчука. – К.: Молодь, 1988. – Кн. 1. – 280 с.
11. Марсове поле: Героїчна поезія на Україні. Друга половина XVII – поч. XIX століть. – К.: Молодь, 1989. – Кн. 2. – 384 с.
12. Перлини духовності. Твори української світської літератури від часів Київської Русі по XVIII ст.: В 2 кн. / Упорядкув. В. В. Різуна; Пер., передм., комент. В. О. Шевчука. – К.: Грамота, 2003. – Кн. 1 – 2. – 480 с. – (Шк. б-ка).
13. Пісні Купідона: Любовна лірика на Україні XVI – поч. XIX ст. / Упоряд. В. О. Шевчук. – К.: Молодь, 1984. – 351 с.
14. Слово многоцінне: Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV – XVI століття) та в епоху Бароко (кінець XVI – XVIII століття): У 4 кн. / Упоряд. В.Шевчук, В.Яременко. – К.: Аконт, 2006. – Кн. 1 – 4.
15. Спадщина поколінь. Прадавні українські літературні пам'ятки: Навч. посібник / Упор. О. Г. Мукомела. – К.: Грамота, 2002. – 592 с. – (Шк. б-ка).
16. Українська література XIV-XVI ст. / Авт. вступ. ст. і ред. тому В. Л. Микитась; Упорядкув. і прим. В. П. Колосової та ін. – К.: Наук. думка, 1988. – 600 с. – (Б-ка укр. літ.).
17. Українська література XI-XVIII ст.: Хрестоматія з коментарями / Упоряд. Є. А. Карпіловська, Л. О. Тарновецька; Відпов. ред. І. П. Чепіга. – Чернівці: Прут, 1997. – 368 с.
18. Українська література XVII ст. / Вступ. ст., упорядкув., прим. В. І. Кречотня; Ред. тому О. В. Мишанич. – К.: Наук. думка, 1987. – 608 с. – (Б-ка укр. літ.).
19. Українська література XVIII ст. / Вступ. ст., упорядкув. і прим. О. В. Мишанича; Ред. тому В. І. Кречотень. – К.: Наук. думка, 1983. – 696 с. – (Б-ка укр. літ.).
20. Українська поезія XVI століття / Упорядкув., вступ. ст. та прим. В. В. Яременка – К.: Рад. письменник, 1987. – 287 с. – (Б-ка поета).

21. Українська поезія XVII століття (перша половина): Антологія / Упорядкув., вступ. ст. та прим. В. В. Яременка – К.: Рад. письменник, 1988. – 360 с. – (Б-ка поета).
22. Українська поезія. Кінець XVI – початок XVII ст. / Упоряд. В. П. Колосова, В. І. Кречотень; Відпов. ред. В. Л. Микитась. – К.: Наук. думка, 1978. – 431 с.
23. Українська поезія. Середина XVII ст. / Упоряд. В. І. Кречотень, М. М. Сулима; Відпов. ред. О. В. Мишанич. – К.: Наук. думка, 1992. – 680 с.
24. Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упоряд. акад. О. І. Білецький. – К.: Рад. школа, 1949.
25. Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упоряд. акад. О. І. Білецький. – К.: Рад. школа, 1952.
26. Хрестоматія давньої української літератури (до кінця XVIII ст.) / Упоряд. акад. О. І. Білецький. – 3-тє вид., доп. – К.: Рад. школа, 1967. – 784 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Ізборник [http:// litopys.org.ua](http://litopys.org.ua)
2. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>
3. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>